

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha, v právní věci žalobce: **L. K.**, proti žalovanému: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 10. 8. 2006, č. X, o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 12. 7. 2007, č. j. 52 Cad 80/2006 – 57,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 12. 7. 2007, č. j. 52 Cad 80/2006 – 57, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 10. 8. 2006, č. X, zvýšila žalovaná (dále též „stěžovatelka“) žalobci starobní důchod od 1. 10. 2005 podle § 56 odst. 1 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), a podle čl. 46 odst. 2 Nařízení Rady (EHS) 1408/71 tak, že starobní důchod žalobce činí 1081 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že podle nařízení vlády č. 415/2005 Sb. se od ledna 2006 zvyšuje procentní výměra důchodu o 4 %, tj. na 661 Kč a základní výměra na 468 Kč, takže celkem náleží 1129 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že částky jsou uváděné v dílčené verzi. Žalovaná v odůvodnění uvedla, že pro výši důchodu byla započtena doba pojištění v českém důchodovém pojištění 5874 dní, ve francouzském důchodovém pojištění 9990 dní a v anglickém důchodovém pojištění celkem 2610 dní. Celkem žalobce odpracoval 18 474 dní. Žalovaná uvedla, že nárok na starobní důchod vznikl žalobci pouze s přihlédnutím k francouzským dobám pojištění. Ve smyslu čl. 46 odst. 2 Nařízení č. 1408/1971 se základní a procentní výměra důchodu stanoví v částce odpovídající poměru délky dob pojištění získaných podle českých právních předpisů k celkové době pojištění získané ve

všech členských státech. Základní výměra důchodu byla tedy stanovena v tomto poměru délky dob, tudíž činí 446 Kč měsíčně. Procentní výměra byla rovněž stanovena v poměru délky dob, činí tedy 635 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že dodatečně pro výpočet žalobcova osobního vyměřovacího základu vyloučila z rozhodného období náhradní doby za pracovní volno bez náhrady mzdy od 1. 2. 1969 do 30. 9. 1970 a přehodnotila dobu pojištění v Anglii a Francii.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí žalobce vyslovil nesouhlas s vyměřením jeho důchodu, neboť k výpočtu procentní výměty důchodu je použito rozhodné období let 1969 – 2004, v kterémžto období žalobce v České republice pracoval pouze v lednu 1969 a jeho plat činil 2000 Kč. Žalobce je dále přesvědčen o nesprávném výpočtu vyloučených dob, neboť byly použity různé, i chybné délky roků (ačkoliv v Anglii a Francii se počítá s průměrnou délkou kalendářního roku 365, 25 dnů). Žalobce dále provedl vlastní výpočet podle jeho názoru správné výše dílčího starobního důchodu.

Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 12. 7. 2007, č. j. 52 Cad 80/2006 - 57, uvedené rozhodnutí žalované zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V odůvodnění soud uvedl, že podmínky vzniku nároku na starobní důchod stanoví zákon č. 155/1995 Sb. Jelikož žalobce získal doby pojištění i na území Velké Británie a Francie, bylo třeba aplikovat unijní předpisy, konkrétně Nařízení č. 1408/71 a Nařízení č. 574/72. Relevantní pak jsou zejména čl. 45 odst. 1, čl. 46 odst. 2 Nařízení č. 1408/71 a čl. 15 odst. 3 písm. c) Nařízení č. 574/72. Z podaného formuláře vyplynulo, že ve Francii je doba pojištění udávána v trimestrech, ve Velké Británii pak v týdnech. Užití ustanovení Nařízení č. 574/72 o přepočtu ze strany žalované bylo správné, nesprávná byla provedená aplikace těchto ustanovení. Žalovaná uplatnila přepočet pouze v případě francouzských a britských dob pojištění. U doby pojištění získané v České republice vycházela z roku dlouhého 365,25 dne a u jednotlivých měsíců pro ni byl východiskem skutečný počet kalendářních dní. To, že byl uplatněn jiný převodní mechanismus, vedlo k nestejné váze jednotlivých dob. K různé důležitosti jednotlivých roků pak došlo při určení kalendářních dní připadajících na rozhodné období (1. 1. 1969 až 31. 12. 2004) a kalendářních dní připadajících na vyloučené doby v rozhodném období. Žalovaná rozhodné dny přepočítala na kalendářní dny tak, že jeden rok rovná se 365,25 dne; pro vyloučené dny pak uplatnila shodný princip jako u dob pojištění, tedy u roků následujících roků 1969 a 1970 byl jeden rok ztotožněn s 360 dny. Tento přístup vedl k absurdnímu závěru, že kalendářní dny minus vyloučené dny rovná se 212 dní. Pro výpočet důchodu byl však ve shodě s čl. 47 odst. 1 písm. c) Nařízení č. 1408/71 použit pouze příjem žalobce ve výši 2000 Kč za leden 1969. Kromě uvedeného měsíce měly tedy všechny ostatní tvořit vyloučené období, počet 212 dní použitý žalovanou je tak zcela chybný a ukazuje nesprávnost jejího postupu. Odkaz na čl. 15 odst. 3 Nařízení č. 574/72 v případě výpočtu kalendářních dní a vyloučených dní připadajících na rozhodné období je navíc nepřipadný, neboť toto ustanovení upravuje přepočet pro případ udávání dob pojištění v různých jednotkách. Rozhodné období je však jiný institut a počítá se na celé kalendářní roky. Pro přepočet na kalendářní dny tak lze užít stejný postup jako při přiznávání důchodu osobě, která získala celou dobu pojištění v České republice. Výsledek musí být 31 dní, neboť tolik kalendářních dní měl měsíc leden 1969. Žalovaná tedy aplikovala čl. 15 odst. 3 Nařízení č. 574/72 na výpočet starobního důchodu žalobce nesprávně, a soud proto její rozhodnutí pro nezákonnost zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení, kde je žalovaná vázána právním názorem krajského soudu. Nad rámec

rozhodnutí soud uvedl, že vyjádření žalované ohledně toho, že pracovní volno bez náhrady mzdy nelze považovat za vyloučenou dobu, je zmatečné, neboť je v rozporu s předchozím vyjádřením i s napadeným rozhodnutím, jež bylo podle odůvodnění vydáno proto, že oproti předcházejícímu rozhodnutí (ze dne 12. 6. 2006) žalovaná zhodnotila, a to zcela správně, předmětnou dobu jako dobu vyloučenou. Nepřípadný je i odkaz žalované na § 56 odst. 1 písm. d) zákona č. 155/1995 Sb. Důvodem vydání nového rozhodnutí byla skutečnost, že žalovaná zhodnotila jinak období od 1. 2. 1969 do 30. 9. 1970 (jako vyloučenou dobu). Důchod přiznaný novým rozhodnutím je vyšší než důchod přiznaný rozhodnutím předcházejícím. V takovém případě se jedná o situaci upravenou § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., nikoliv o aplikaci ustanovení § 56 odst. 1 písm. d) téhož zákona.

Ve včasné kasační stížnosti žalovaná uplatnila důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1) písm. a) a d) s. ř. s. Právní názor krajského soudu označila stěžovatelka za nesrozumitelný. Dále uvedla, že podle evidenčního listu důchodového pojištění ze dne 15. 6. 1968 vyhotoveného zaměstnavatelem Univerzita Pardubice byl žalobce v pracovním poměru od 14. 12. 1963 do 30. 9. 1970, a v době od 1. 2. 1969 do 30. 9. 1970 čerpal pracovní volno bez náhrady mzdy; v letech 1969 a 1970 byl pak výdělečně činný ve Velké Británii. V případě překrývání českých dob pojištění s dobami pojištění jiného členského státu aplikovala žalovaná čl. 15 odst. 1 písm. a) Nařízení č. 574/72 a zhodnotila přednostně dobu pojištění od 1. 1. 1969 do 30. 9. 1970 jako českou dobu pojištění. Pro účely výpočtu procentní výše starobního důchodu bylo rozhodně období ve smyslu § 18 odst. 1) a 4) stanoveno za roky 1969 až 2004 s tím, že vyměřovací základ by prokázán pouze za leden 1969 ve výši 2000 Kč a období od 1. 2. 1969 do 30. 9. 1970 je vykázáno bez vyměřovacího základu. Stěžovatelka tedy tuto dobu v rozsahu 607 dnů posoudila jako dobu vyloučenou. Další dobu pojištění spadající do rozhodného období, a sice roky 1970 až 2004 žalovaná vyloučila v rozsahu, v jakém ji zhodnotila podle čl. 15 odst. 3 Nařízení č. 574/72. Žalovaná je přesvědčena, že zvolila správný postup a nedomnívá se, že aplikace odst. 1 písm. a) a aplikace čl. 15 odst. 3 uvedeného Nařízení byla v souzené věci chybná. Již samotný fakt, že pro posouzení výše osobního vyměřovacího základu podle § 16 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. jsou rozhodující mimo jiné dva faktory, a to počet kalendářní dnů připadajících na rozhodné období a počet vyloučených dob připadajících na rozhodné období, obsahující i dobu hodnocenou podle čl. 15 odst. 3 podle Nařízení č. 574/72, vede k logickému závěru, že počet dnů rozhodného období a počet dnů vyloučené doby se musí lišit. V souzené věci činí tento rozdíl 212 dnů. Stěžovatelka zdůraznila, že Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 a Nařízení Rady (EHS) č. 574/72 koordinují jednotlivé penzijní systémy pro to, aby se ujednotil postup dříve, než se přejde k aplikaci vnitrostátních předpisů. Jelikož ve všech členských státech je nárok na některé dávky podmíněn získáním určité doby pojištění/zaměstnání/bydlení, jsou tyto daným nařízením regulovány, čímž se zabráňuje případnému znevýhodňování osob migrujících. V případě starobních, vdovských a sirotčích důvodů je princip sčítání dob pojištění konkrétně uveden v čl. 45 Nařízení č. 1408/71, přičemž článek 15 prováděcího Nařízení č. 574/72 uvádí pravidla při sčítání dob pojištění, tzv. koordinuje cizí jednotky a co nejvíce se je snaží přiblížit penzijnímu zabezpečení příslušného členského státu. Je-li možné podle zákona členského státu přiznat starobní důchod jen s přihlédnutím k dobám pojištění získaným podle právních předpisů jiného členského státu, ve spolupráci s čl. 15 Nařízení č. 574/72 se provede výpočet důchodu podle čl. 46 (2) Nařízení č. 1408/71, což de facto znamená, že další postup při výpočtu důchodové dávky bude proveden podle vnitrostátních předpisů. Tímto postupem se stěžovatelka řídila. Pokud má být stěžovatelka vázána právním

názorem krajského soudu, musí být z jeho odůvodnění bez pochybností seznatelné, jaký je právní názor krajského soudu a jak má žalovaná rozhodnout. V souzené věci však další postup žalované není jednoznačně určen. Navíc je stěžovatelka přesvědčena o správnosti aplikace obou nařízení. Proto stěžovatelka navrhl, aby rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích ze dne 12. 7. 2007, č. j. 52 Cad 80/2006 - 57, byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně stěžovatelka požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že logicky by výše důchodu měla být přímo úměrná odpracované době v České republice a výši příjmu. Podle výpočtů žalované však výše důchodu závisí převážně na počtu dnů odpracovaných v posledním roce působení v České republice. V případě žalobce to byl rok 1969, kdy pracoval v České republice do konce ledna, tedy 31 dnů, a jeho plat činil 2000 Kč. Při použití tohoto značně nízkého fiktivního platu žalovaná vypočetla žalobci starobní důchod pro rok 2005 ve výši 1081 Kč měsíčně. Pokud by však žalobce v lednu 1969 v České republice již nepracoval, k výpočtu důchodu by se použil jeho plat v roce 1968, kdy byl jeho výdělek 1834,42 Kč měsíčně, avšak paradoxně by dosáhl výše starobního důchodu ve výši 2658 Kč měsíčně. Paradoxně tedy za kratší odpracovanou dobu v České republice (o jeden měsíc) a při nižším výdělku (o 165,58 Kč) je důchod 2,46 násobně vyšší. Žalovaná přitom žádným způsobem nereagovala na podání stanoviska k tomuto paradoxu. Podle žalobce by měl být jeho starobní důchod spočítán podle platných zákonů a nařízení.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud s neztotožnil s přesvědčením žalované o tom, že rozhodnutí soudu prvního stupně je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost; z obsáhlého odůvodnění rozhodnutí je možné seznat, z jakých důvodů krajský soud rozhodnutí žalované zrušil, žalovaná při odůvodnění tohoto důvodu kasační stížnosti zaměňuje kritiku právního názoru prvního stupně za nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu.. Důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tedy není dán.

Nejvyšší správní soud se však neztotožnil s právním posouzením věci, důvodná je tedy uplatněná stížnostní námitka týkající se nesprávného posouzení právní otázky, tedy důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Přestože se v dané věci jednalo o rozhodnutí o zvýšení důchodu resp. důchodu podle nařízení vlády č. 415/2005 Sb., provedla žalovaná nový výpočet důchodu s přihlédnutím k tzv. zahraničním dobám a po vyloučení náhradních dob za pracovní volno bez náhrady mzdy v letech 1965 až 1969. Krajský soud posoudil nesprávně dvě právní otázky. Nejvyšší správní soud se neztotožnil s názorem krajského soudu o tom, že žalovaná pochybila při provádění přepočtu dob pojištění žalobce pro účely výpočtu žalobcova důchodu na území České republiky. Žalovaná totiž zcela správně doby pojištění, které žalobce získal mimo území České republiky, konkrétně na území Francie, přepočítala podle Nařízení č. 574/72, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (EHS) č. 1408/71 o uplatňování systémů

sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství. Článek 15 uvedeného Nařízení stanoví obecná pravidla pro sčítání dob pojištění. Podle ustanovení odst. 1 písm. a) pokud mají dávky při invaliditě, stáří nebo úmrtí (důchody) přiznat instituce dvou nebo více členských států v souladu s čl. 46 odst. 2 Nařízení, provede každá z dotyčných institucí samostatné sčítání tak, že vezme v úvahu všechny doby pojištění získané zaměstnanou osobou nebo osobou samostatně výdělečně činnou podle právních předpisů všech členských států, kterým podléhala. Podle odst. 3 tohoto článku, pokud jsou doby pojištění získané podle právních předpisů jednoho členského státu vyjádřeny v jednotkách odlišných od jednotek používaných právními předpisy jiného členského státu, provede se přepočet nezbytný pro účely sčítání podle pravidel uvedených v písmenech a) až c). Vzhledem k tomu, že doby pojištění ve Francii byly udávány v trimestrech, odpovídá tomu počet 90 dní a jeden kalendářní rok po přepočtu podle uvedených ustanovení činí 360 dní. Protože české právní předpisy nepoužívají trimestry jako ve Francii (ani týdny jako ve Velké Británii), není třeba, aby doby získané stěžovatelem v České republice byly přepočítány podle nařízení. Uvedených přepočtem dob získaných podle vnitrostátního práva by došlo prakticky k určité novelizaci českých předpisů. Z logiky věci tedy vyplývá, že se na jednotky, které používá stát provádějící výpočet důchodu provádí přepočet jen u dob, které jsou používány jiným členským státem, pokud používá odlišné jednotky. Vyloučené doby získané na území České republiky žalovaná správně hodnotila podle vnitrostátních právních předpisů, konkrétně podle § 16 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., neboť se nejednalo o doby, na které by bylo zapotřebí aplikovat výše zmíněná Nařízení, neboť doby pojištění a vyloučené doby získané na území České republiky je zapotřebí hodnotit podle vnitrostátních právních předpisů. Soud I. stupně tedy pochybil, pokud žalované vytkl, že neuplatnila přepočet dob pojištění důsledně, tedy že jej uplatnila pouze na doby získané ve Francii a Velké Británii, a nikoliv na doby pojištění získané v České republice, neboť uvedený postup žalované byl správný. Nutno zdůraznit, že uvedený přepočet dob je pro žalobce výhodnější, neboť se vypočtený důchod krátí o menší počet dnů pojištění v cizině.

Další právní otázka, při jejímž posouzení krajský soud pochybil, je vypořádání se s námitkou žalobce, že byl žalovanou zkrácen na svých právech tím, že mu byl pro stanovení osobního vyměřovacího základu započítán výdělek pouze za měsíc leden 1969. Žalobce se však mylí, neboť, jak bude dále rozvedeno, žalovaná neprováděla výpočet důchodu toliko z výdělku za měsíc leden 1969. Podle ustanovení § 71 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. výše důchodu, na který vznikne nárok v době od 1. ledna 1996 do 31. prosince 2005 nesmí být nižší než výše důchodu, která by náležela, kdyby byl důchod přiznán podle předpisů úplatných ke dni 31. prosince 1995. Z uvedeného ustanovení vyplývá právo na tzv. dvojí výpočet. Důchod se přiznává podle zákona č. 155/1995 Sb., ale v případech uvedených v ustanovení § 71 tohoto zákona se provádí výpočet důchodu jak podle předpisů platných ke dni 31. prosince 1995, tj. podle zákona č. 100/1988 Sb., tak i podle zákona č. 155/1995 Sb. Krajský soud při svém rozhodování nezohlednil skutečnost, že žalovaná při výpočtu důchodu postupovala právě podle § 71 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., tedy že pro stanovení jeho výše postupovala podle zákona č. 100/1988 Sb., tedy počítala osobní vyměřovací základ za období posledních pěti let, kdy žalobce získal doby pojištění v České republice, šlo tedy o roky 1965 až 1969. Tento postup byl pro žalobce výhodnější, neboť osobní vyměřovací základ počítaný z uvedených pěti let je vyšší než osobní vyměřovací základ počítaný pouze z roku 1969 podle zákona č. 155/1995 Sb. Nezakládá se tedy na pravdě, že by žalovaná pro výši osobního vyměřovacího základu

použila pouze příjem žalobce za měsíc leden 1969. Ani v tomto ohledu tedy žalobce nebyl zkrácen na svých právech. Pokud jde o vyloučené doby, třeba též zdůraznit, že vyloučením určitých dob nevzniká stěžovateli újma, jak by se na první pohled z pojmu „vyloučené doby“ mohlo zdát, naopak se s vyloučenými dobami již nadále nepočítá při provádění výpočtu důchodu, jinak by se totiž o tyto doby, kdy stěžovatel neměl žádný příjem v České republice, tento příjem „rozmělnil“. Vyloučení dob je proto ku prospěchu stěžovateli. Pokud jde o rok 1970, přestože žalovaná tvrdí o vyloučení dob i v roce 1970, z výpočtu důchodu provedeného žalovanou vyplývá, že tento rok nebyl již zahrnut do let s příjmem, ze kterých byl prováděn výpočet (roky 1965 až 1969 – viz výše), proto uvádění tzv. vyloučených dob za tento rok je zcela bez významu.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích podle § 110 odst. 1 část první věty před středníkem s. ř. s. zrušil pro nezákonnost a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je tento soud vázán výše vysloveným názorem Nejvyššího správního soudu.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích v novém rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. dubna 2008

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu